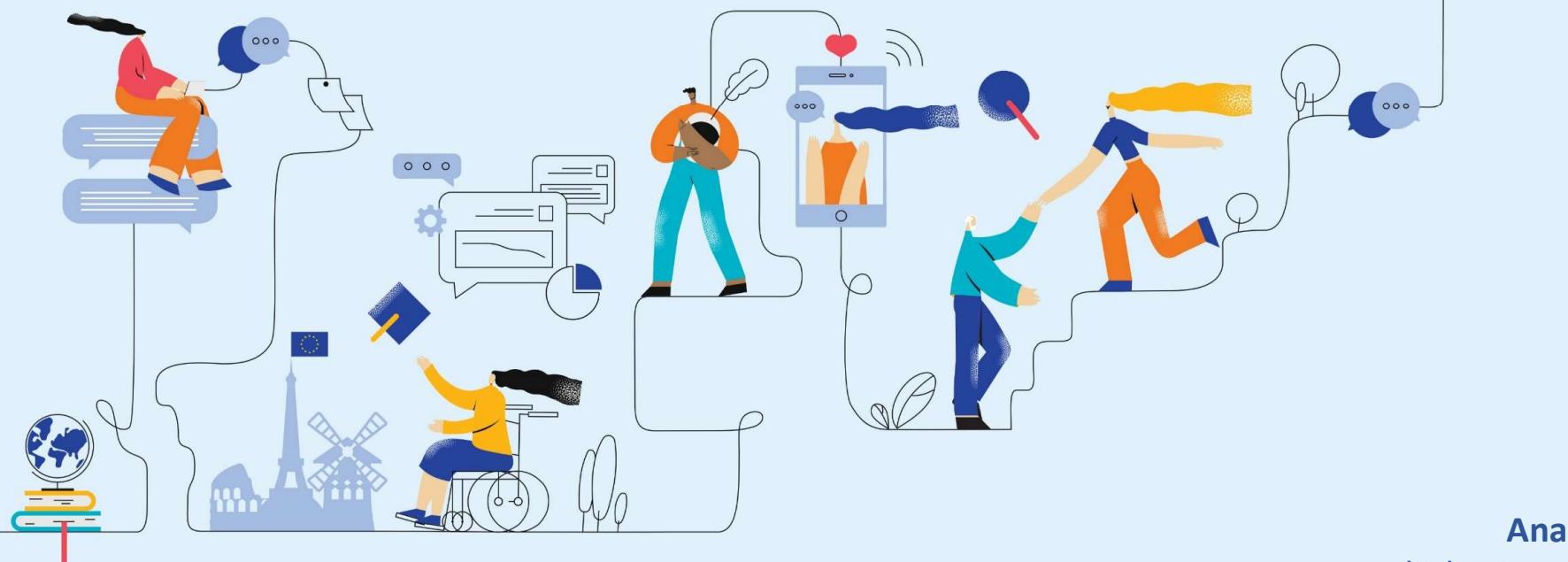

(Digitalni) alati za razvoj medijske pismenosti i kritičkog mišljenja

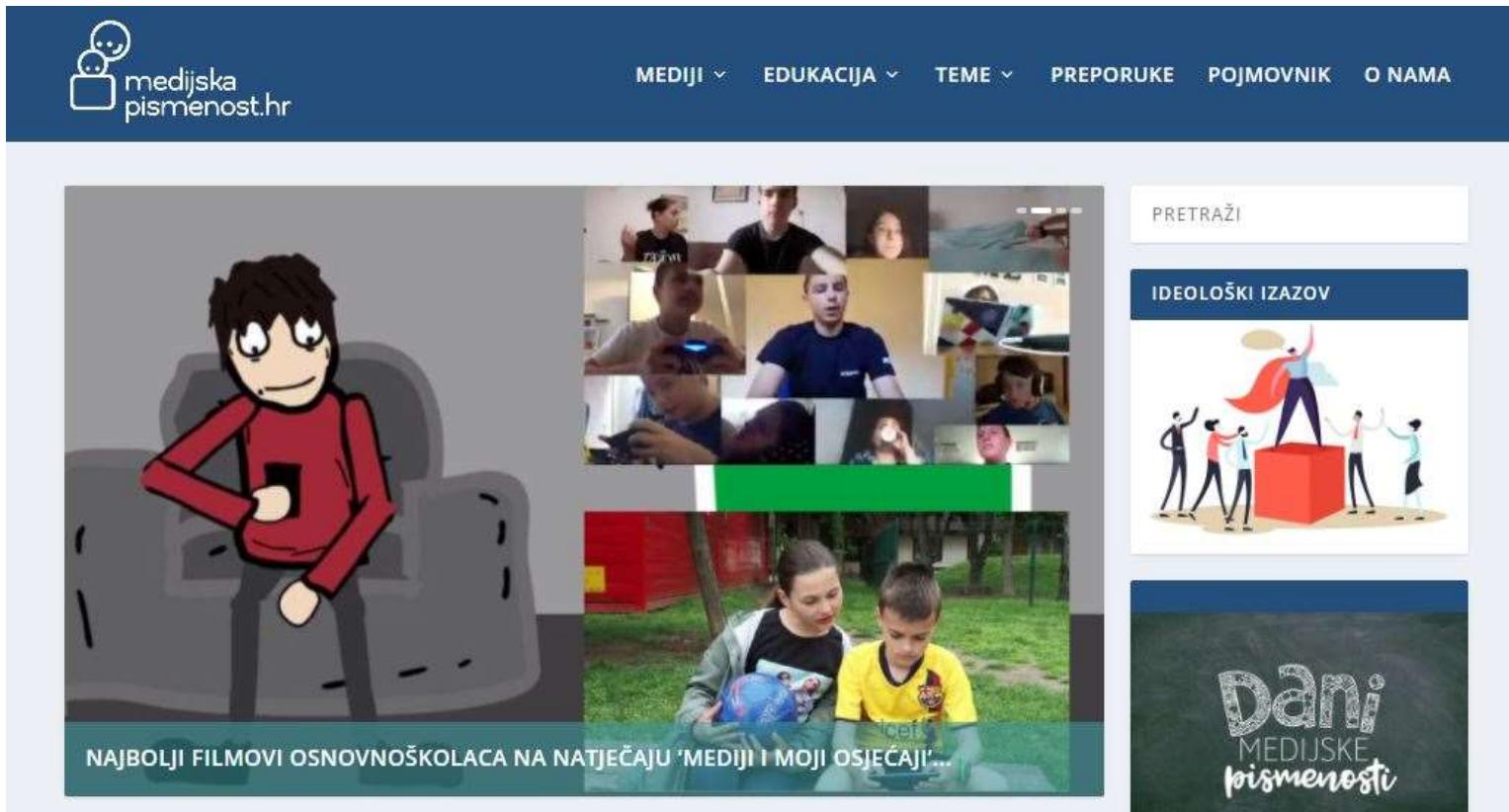

Ana Dokler
medijskapismenost.hr

Partnerstvo AEM-a i UNICEF-a

- **Istraživanja o medijskim navikama djece i medijskoj pismenosti u Hrvatskoj, 2014., 2016.; 2018., 2019., 2021.**
  - Kampanja “[Brajmo što gledamo](#)”, 2015.
  - [Preporuke za zaštitu djece i sigurno korištenje elektroničkih medija](#), 2016.
  - Portal [medijskapismenost.hr](#), 2016.
  - [Dani medijske pismenosti](#), od 2018.
- + AEM: **Sufinanciranje projekata medijske pismenosti (od 2015.); sudjelovanje u projektima EU Kids Online, EduMediaTest...**

Portal medijskapismenost.hr

The screenshot shows the homepage of the website. At the top, there is a dark blue header bar with the logo "medijska pismenost.hr" on the left and navigation links for "MEDIJI", "EDUKACIJA", "TEME", "PREPORUKE", "POJMOVNIK", and "O NAMA" on the right. Below the header, there is a large collage of images: a cartoon character sitting on a sofa holding a smartphone, a collage of several young people in various settings, and a photo of two children sitting on a grassy field looking at a tablet. A green banner across the middle of the collage reads "NAJBOLJI FILMOVI OSNOVNOŠKOLACA NA NATJEČAJU 'MEDIJI I MOJI OSJEĆAJI'...". To the right of the collage is a search bar labeled "PRETRAŽI" and a section titled "IDEOLOŠKI IZAZOV" featuring an illustration of people around a red cube. At the bottom right is a dark blue box with the text "Dani MEDIJSKE pismenosti".

Dani medejske pismenosti

Predavanja i radionice

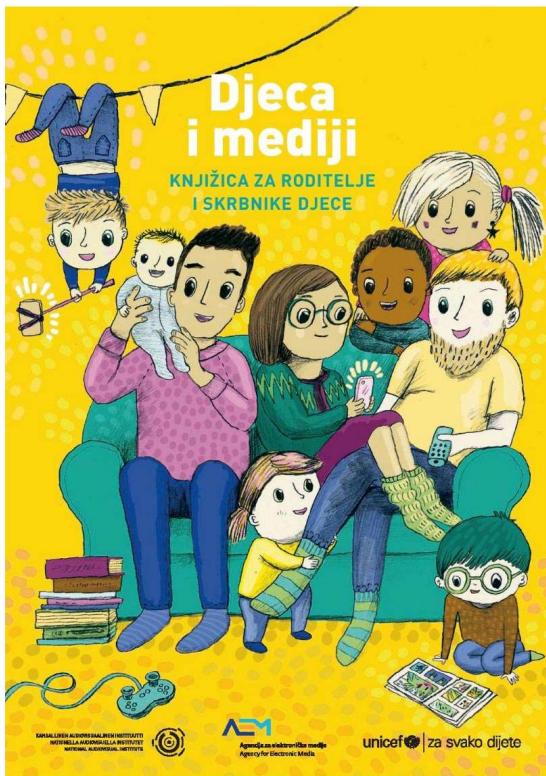
„Djeca upoznaju medije”

Video vodiči kroz medije

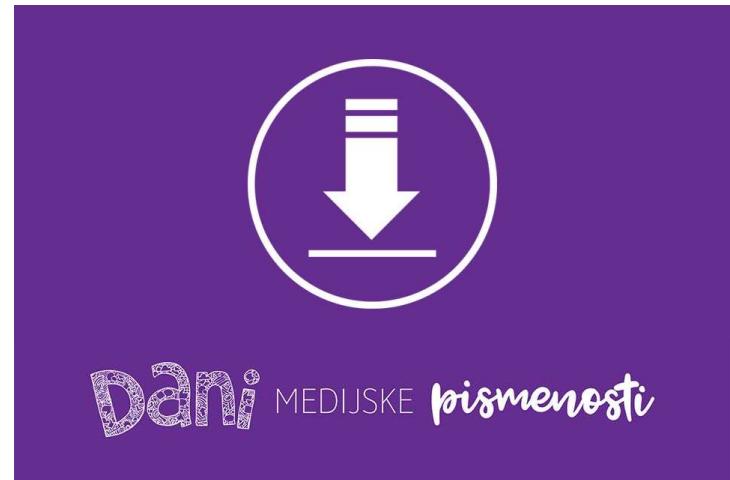

Publikacije

Obrazovni materijali

- **28 obrazovnih materijala**
- napravljeni u suradnji s hrvatskim stručnjacima, ili prevedeni i prilagođeni
- za nastavnike, roditelje i skrbnike
- za radionice u školama i vrtićima, ili razgovore u obitelji
- **više od 500 000 preuzimanja s portala medijskapismenost.hr**

Dani MEDIJSKE pismenosti

[https://www.medijskapismenost.hr/
obrazovni-materijali-za-preuzimanje/](https://www.medijskapismenost.hr/obrazovni-materijali-za-preuzimanje/)

Obrazovni materijali

- Digitalni mediji i mentalno zdravlje
  - Influenceri
  - Prikriveno oglašavanje
  - Sigurnost na internetu i elektroničko nasilje
  - Sexting i sextortion
  - Govor mržnje
  - Dezinformacije
  - Kritičko mišljenje u digitalnog okruženju
  - Kako roditelji mogu podržati djecu u medijskom okruženju
  - Ideološki izazov
- ...

Video lekcije

- **18** video lekcija za učenike osnovnih i srednjih škola
- podrška nastavi na daljinu

[https://www.medijskapismenost.hr/
video-lekcije-medijske-pismenosti/](https://www.medijskapismenost.hr/video-lekcije-medijske-pismenosti/)

- Kako gledati animirani film
- Oglašavanje
- Clickbait novinarstvo
- Sexting i sextortion
- Sigurnost na internetu
- Provjera sadržaja na internetu
- Dezinformacije i lažne vijesti
- Propaganda
- Političke ideologije
- Digitalni mediji i mentalno zdravlje

...

Filmski natječaji za djecu i mlade

- Natječaj za učenike osnovnih i srednjih škola u sklopu Dana medijske pismenosti
- Organizatori: Agencija za elektroničke medije, UNICEF i Hrvatski filmski savez

Teme:

- „Poštujem sebe i druge u medijima”, 2019.
- „Naš online život o kojem roditelji ništa ne znaju”, 2020.
- „Mediji i moji osjećaji”, 2021.

- Natječaj za studente, u suradnji s Akademijom za umjetnost i kulturu u Osijeku

Teme:

- Govor mržnje i cyberbullying, 2020.
- Infodemija i borba protiv dezinformacija, 2021.

Kviz o medijskoj pismenosti

<https://www.dw.com/en/take-the-media-literacy-quiz/a-46019159>

Definicija dezinformacija

- Dezinformacije najčešće razumijemo kao **informacije koje su netočne i namjerno stvorene kako bi obmanule javnost; naštetile nekoj osobi, organizaciji, društvenoj skupini, državi ili cilju te ostvarile neki interes** (npr. ekonomski ili politički).
- Pored “**dezinformacija**”, često se upotrebljava i termin “**lažne vijesti**” (*fake news*), a govori se i o “**misinformacijama**” (pogrešnim informacijama) i “**malinformacijama**” (zlonamjernim informacijama).

Izvor: [Dezinformacije – edukativna brošura i vježbe za razumijevanje problema dezinformacija](#)

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Rubrika posvećena dezinformacijama

medjapsimnošć.hr

MEDIJI ▾ EDUKACIJA ▾ TEME ▾ PREPORUKE POJMOVNIK O NAMA

PRETRAŽI

13. FESTIVAL PRAVA DJECE

13. festival prava djece

LISTOPAD - STUDENI 2021.

Filmoljupci, provđimo jesen zajedno!

ONLINE IGRA

GO VIRAL!

PROBLEM DEZINFORMACIJA

JE LI UČINKOVITA BORBA PROTIV DEZINFORMACIJA U INTERESU DRUŠTVENIH MREŽA?

U borbi protiv dezinformacija Facebook surađuje s vladama i zakonodavcima, financira

FAKE NEWS

RAZLIKE IZMEĐU DEZINFORMACIJA, MISINFORMACIJA I MALINFORMACIJA

Zbog čega je umjesto izraza lažne vijesti ili fake news bolje koristiti termin dezinformacije te što su misinformacije i

GO VIRAL! – EDUKATIVNA ONLINE IGRA O DEZINFORMACIJAMA NA HRVATSKOM

U online igri Go Viral! igrač treba dobiti što više lajkova za svoje manipulativne objave služeći se tločnim

Sufinancirano sredstvima
Europske unije

Erasmus+ | Europske snage solidarnosti | Obzor Europa

Materijali o dezinformacijama

RAZVOJ MEDIJSKE PISMENOSTI

**KAKO
PREPOZNATI
DEZINFORMACIJE
I LAŽNE VIJESTI**

NASTAVNI MATERIJALI ZA SREDNJE ŠKOLE
ZA UČENIKE OD 1. DO 4. RAZREDA

AEM
Agencija za elektroničke medije

unicef

Dani
MEDIJSKE
PISMENOSTI
medijapismenosti.hr

DEZINFORMACIJE

Edukativna brošura i vježbe za razumijevanje problema dezinformacija

Što su dezinformacije?

Tko ih i zašto kreira?

Kako se šire?

Koja je pritom uloga društvenih mreža, tradicionalnih

medija, tehnologije, influencera i svih nas?

Zasto nas jedamo na dezinformacije?

Kako ih prepoznati i na njih odgovoriti?

AEM
AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE

unicef
za svako dijete

Dani
MEDIJSKE
PISMENOSTI
medijapismenosti.hr

Prepoznajte dezinformacije i lažne vijesti

Nada Jakovčević,
prof.
Srednja škola Lovre
Montfija, Knin

Dezinformacije i lažne vijesti
kao političko oružje

Tomislav Levak, mag. cult., doktorand komunikologije
Odjek za kulturu, medije i menadžment
Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
Osijek, lipanj 2020. godine

Fake ≠ Fact

With fact-checking

UZ PROVJERU ČINJENICA

Without fact-checking

BEZ PROVJERE ČINJENICA

Izvor:
[Fake ≠ Fact:](#)
[Uvodjenje](#)
[kritičkog](#)
[vrednovanja](#)
[izvora u učionice](#)

Infografike

KAKO PREPOZNATI LAŽNE VIJESTI

RAZMISLI O IZVORU
Dobro prouči stranicu, istraži njezinu svrhu i podatke o kontaktu.

PROVJERI AUTORA
Na brzinu provjeri autora! Može li mu se vjerovati i je li to stvarna osoba?

PROVJERI DATUM OBJAVE
Ako je nešto nedavno objavljeno, ne znači da je nova vijest.

OSVIJESTI SVOJE STAVOVE
Uzmi u obzir da bi tvoji stavovi mogli utjecati na prosudbu.

PROCITAJ SVE!
Senzacionalistički naslovi privlače klikove. O čemu je zapravo riječ?

DODATNI IZVORI
Klikni na ponuđene linkove i dodatne izvore. Provjeri sadrže li informacije koje zaista podupiru vijest.

JE LI TO ZAFRKANCIJA?
Ako je previše neobično i čudno, možda je šala. Istraži stranicu i autora da bi bio siguran.

PITAJ STRUČNJAKE
Pitaj knjižničara ili provjeri informacije na fact-checking stranicama.

Priveden: Hrvatsko knjižničarsko društvo

IFLA
International Federation of Library Associations and Institutions
www.ifla.org

Izvor:
medijskapismenost.hr

MEDIJSKA PISMENOST u doba koronavirusa

U doba pandemije koronavirusa (COVID-19), kao i u slučajevima prirodnih katastrofa, trudimo se dobiti informacije iz različitih izvora. Uz veliku količinu informacija, suočeni smo i s mnogim iskrivljenim ili nepotpunim informacijama, lažnim tvrdnjama, dezinformacijama i manipulacijama.

Netočne informacije i lažne vijesti mogu izazvati nepotreban strah, potaknuti nas na krive zaključke i ponašanja, te otežati rješavanje krizne situacije pa čak i ugroziti živote.

Donosimo vam savjete za lakše snažanje u medijskom prostoru u kriznim vremenima.

- 1. PROVERAVAJTE IZVORE VIJESTI I INFORMACIJA**
  - Provjerite vjerodstojnost medija koji je objavio vijest.
  - Tko je autor, jesu li izvor kredibilni, a citati autentični?
  - Jesu li fotografije i video materijali već korišteni u drugom kontekstu?
  - Tko dijeli informacije na društvenim mrežama, možda nije čovjek nego (ro)bot?
- 2. BUDITE ODGOVORNI**
  - Provjerite informacije na društvenim mrežama, čak i ako ih dijelite vaši prijatelji.
  - Razmislite prije nego što podijelite bilo koji sadržaj.
  - Nemojte dijeliti glasine i nepovjerenje informacije.
- 3. INFORMIRAJTE SE IZ STRUČNIH IZVORA**
  - Održavaju se informacije iz vjerodstojnih i stručnih izvora.
  - Oslanjajte se na zdravstvene savjete pouzdanih medicinskih stručnjaka i organizacija.
  - Kritički promišljajte oglase i znansveno neutemeljene savjete za zaštitu od koronavirusa.
- 4. BUDITE PAŽLJIVI PREMA DRUGIMA**
  - I u virtualnom svijetu grubi komentari povećavaju nesigurnost i strah.
  - Ne vrijeđajte i ne širište govor mržnje.
  - Ne širiš stereotipe i predrasude.
- 5. PLANIRAJTE VRIJEME ZA MEDIJE**
  - Osigurajte vrijeme u danu za odmor od medija.
  - Izbjegavajte prekomjerno izlaganje negativnim vijestima i sadržajima.
- 6. RAZGOVARAJTE S DJECOM**
  - Ograničite izloženost djece uzemirujućim vijestima.
  - Pojasnite djeci informacije koje vide i čuju na način prilagođen njihovu dobi.
  - Uputite djecu na vjerodstojne izvore informacija.
  - Pažljivo birajte medijske sadržaje za djecu, koristite oznake o primjerenosti sadržaja.

Portal AEM-a i UNICEF-a medijskapismenost.hr donosi brojne savjete i edukativne materijale koji djeci i roditeljima mogu pomoći u snažanju u medijskom prostoru, kako bi se se zaštiti od lažnih vijesti i dezinformacija te djeci omogućili sigurno koristenje medija.

Vježba: Provjerite sliku

UVOD: Slike i fotografije na koje nailazite na internetu i na društvenim mrežama ponekad nisu istinite ili su digitalno izmijenjene. Čak i ako nisu **izravno preoblikovane**, mogu zavarati kada se koriste izvan konteksta (npr. **stare fotografije za ilustraciju novih događaja ili fotografije iz jedne države za ilustraciju sličnih događaja u drugoj državi**). Zbog toga je **važno provjeravati izvore slika i fotografija te utvrditi jesu li istinite i prikazane u izvornom kontekstu**.

OBJASNITE: Obrnuta tražilica fotografija omogućuje **pretraživanje interneta s pomoću fotografija umjesto ključnih riječi**. Dakle, u tražilicu umjesto ključnih riječi dodajete (uploadate) slikovnu datoteku ili unesete URL (poveznicu) slike. Tražilica uspoređuje vašu sliku s milijardama drugih u svojoj bazi podataka, tako da **morate otkriti postoje li identične ili slične fotografije na internetu te gdje i kada je slika objavljena**. Na taj način možete vidjeti je li ista slika ranije objavljivana i u kojem kontekstu te tko ju je sve koristio.

Sve ovo možete provjeriti koristeći alate koji vam omogućuju obrnuto pretraživanje fotografija, poput **Google Reverse Image Search** i **TinEye**.

Kako točno radi Google Reverse Image Search i kako ga možete koristiti za provjeru autentičnosti fotografija pogledajte u ovom kratkom videu:

<https://www.youtube.com/watch?v=p5e9wTdAulA>. Po sličnom principu radi i Tin Eye – pogledajte: <https://www.youtube.com/watch?v=sufLXYuLL9M&t=42s>.

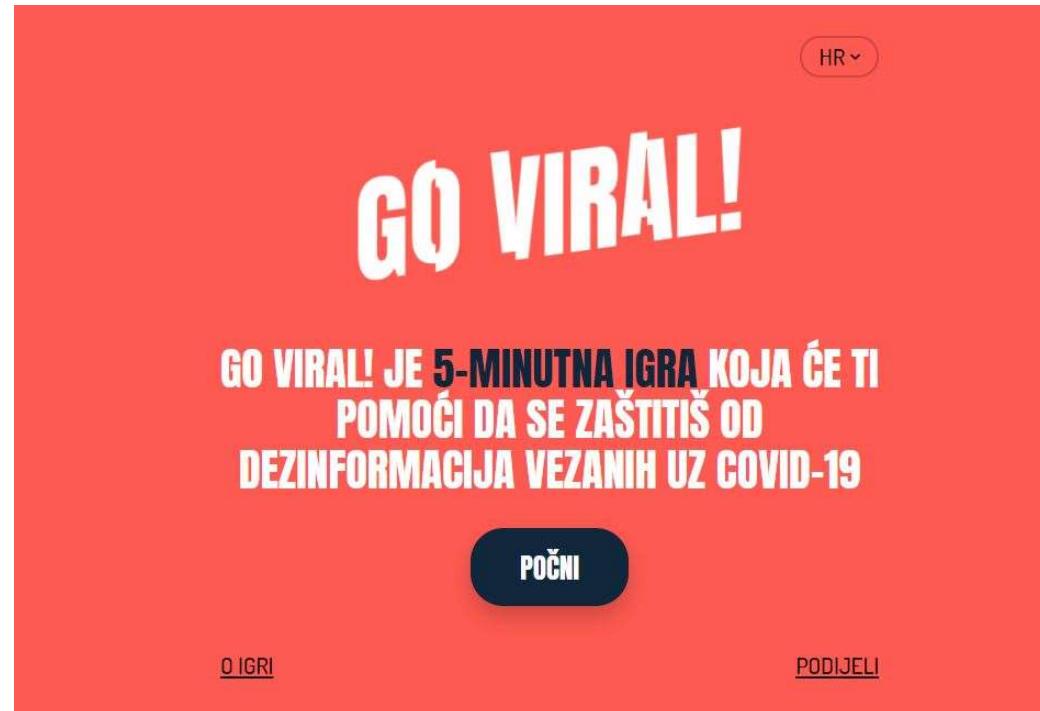
Vježba: Provjerite sliku

ZADATAK: Koristeći jedan od alata koji omogućavaju obrnuto pretraživanje fotografija, **istraži odakle potječe "lažna" fotografija** koja se pojavila u kontekstu razornog potresa u Petrinji. Fotografiju možete pronaći na [Telegram.hr](#), a cijeli je slučaj analiziran i na [Faktograf.hr](#). Istu vježbu možete ponoviti s bilo kojom drugom fotografijom, uključujući i svoje vlastite fotografije.

Izvor: [Dezinformacije – edukativna brošura i vježbe za razumijevanje problema dezinformacija](#)

Online igra o dezinformacijama

<https://www.goviralggame.com/hr/>

Hvala na pažnji!

Ana Dokler, glavna urednica portala
medijskapismenost.hr
ana.dokler@aem.hr